

PATVIRTINTA

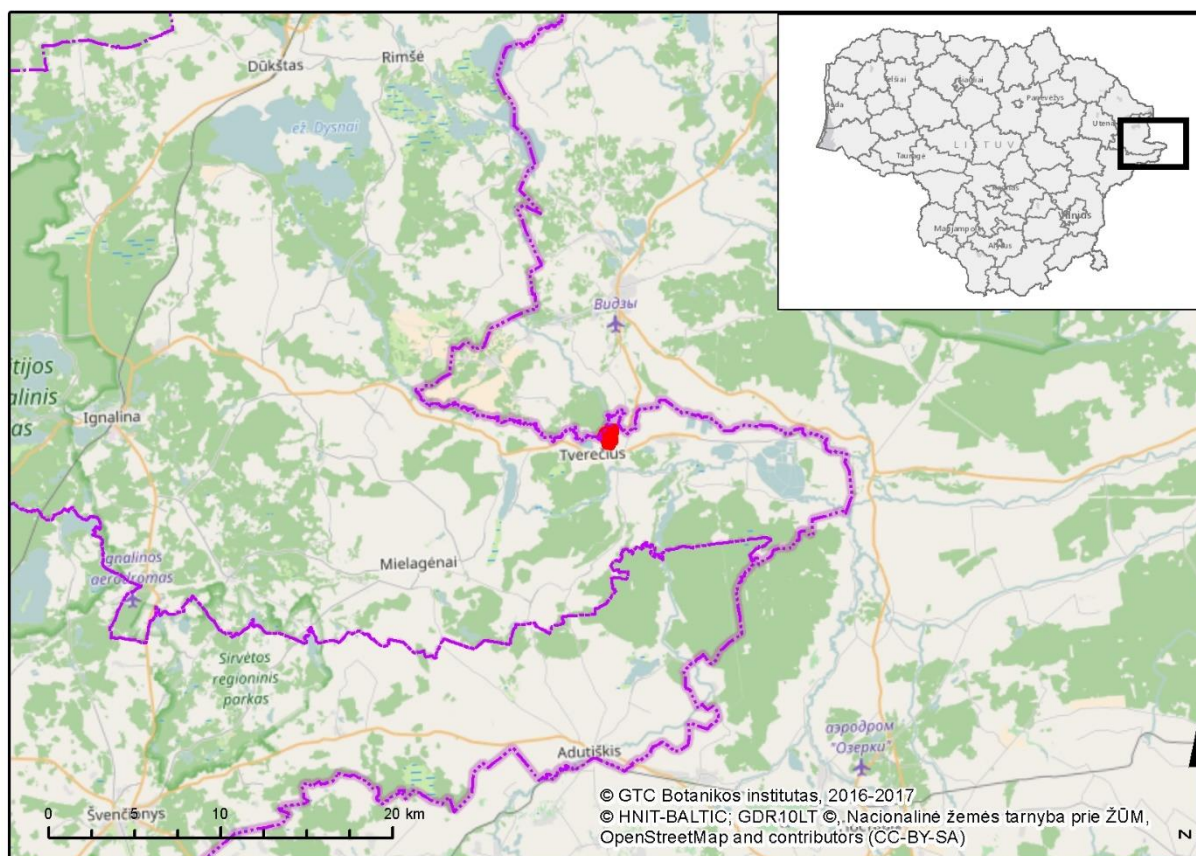
Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos
prie Aplinkos ministerijos direktoriaus
2021 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. V-81

DYSNOS UPĖS SLĖNIO TIES TVEREČIUMI DIDŽIOSIOS KUOLINGOS (*NUMENIUS ARQUATA*) APSAUGOS 2021–2023 M. VEIKSMŲ PLANAS

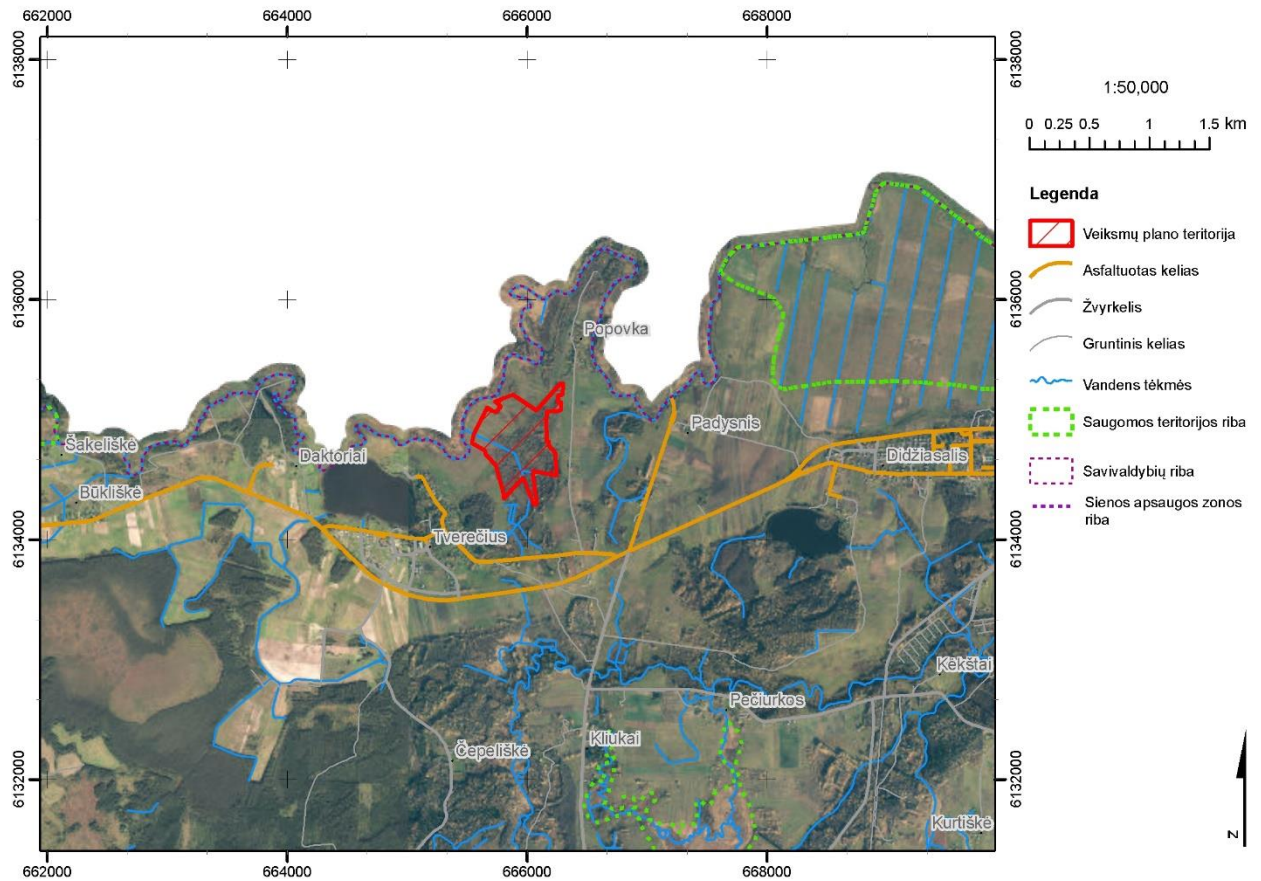
I SKYRIUS TERITORIJOS BŪKLĖS APRAŠYMAS IR ĮVERTINIMAS

Teritorijos padėtis, jos ribos ir užimamas plotas

1. Dysnos upės slėnio ties Tverečiumi didžiosios kuolingos (*Numenius arquata*) apsaugos 2021–2023 m. veiksmų plano (toliau – Veiksmų planas) teritorija (toliau – teritorija) yra Ignalinos r. savivaldybės pietrytinėje dalyje, Tverečiaus seniūnijoje (1 pav.). Teritorijos centrinio taško geografinės koordinatės: X 665959, Y 6134783 (koordinacių sistemoje LKS-94). Bendras veiksmų plano teritorijos plotas – 38,46 ha. Artimiausia gyvenvietė – Tverečius nuo teritorijos nutolusi 0,5 km į pietvakarius (2 pav.).

1 pav. Teritorijos padėtis Lietuvoje ir Ignalinos rajono savivaldybėje.

2 pav. Teritorijos padėtis kraštovaizdyje.

Teritorijos teisinis statusas ir svarba

2. Teritorija nepatenka į saugomų teritorijų tinklą. Teritorija patenka į paviršinių vandens telkinių apsaugos zoną ir pakrantės apsaugos juostą.

3. Teritorijos apsaugą, naudojimą ir tvarkymą nustatantys teisės aktai:

- Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme ir Lietuvos Respublikos administracinių nusizengimų kodekse numatyta atsakomybė už teritorijos apsaugos ir naudojimo režimo pažeidimus;
- Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatyme nustatyti draudimai kenkti saugomų rūšių buveinėms bei iš dalies reglamentuota jų apsauga;
- Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatyti veiklos teritorijoje ribojimai ir ypatumai taikomi paviršinio vandens telkinių apsaugos zonai bei pelkėms ir šaltiniams.

Teritorija apima salpinio upės slėnio užliejamas pievas – tipiską didžiosios kuolingos veisimosi buveinę. Teritorija yra svarbi kaip potenciali didžiosios kuolingos perimvietė po teritorijos sutvarkymo, nes rūšis stebima gretimose teritorijose už 3–4 km. Sutvarkyta teritorija išplėstų tinkamų buveinių didžiajai kuolingai tinklą regione.

Teritorijos fizinės-geografinės sąlygos

4. Teritorijos klimato ypatybės neturi tiesioginės įtakos didžiajai kuolingai.
5. Teritorijos geologinės ypatybės neturi tiesioginės įtakos didžiajai kuolingai.
6. Geomorfologinės ypatybės. Pagal geomorfologinį rajonavimą teritorija plyti Dysnos lygumos rajone.

7. Dirvožemių ypatybės. Teritorijoje vyrauja šlynžemiai ir palvažemiai, dirvožemių mechaninė sudėtis – lengvas priemolis ir puvenos. Teritorijoje vyrauja drėgnos ir užmirkusios natūralios pievos, sparčiai apaugančios krūmais.

8. Hidrografinės ypatybės. Teritorija priklauso Dysnos (Dauguvos) baseinui. Teritorijoje dažni pavasariniai potvyniai. Potvynių metu ir po jų vanduo užsilaiko žemesnėse vietose, kuriose formuojasi žemapelkiniai krūmynai. Teritoriją kerta besirenatūralizuojantis sausinimo kanalas.

Teritorijos biologinės ypatybės

9. Laukinės augalijos ypatybės. Gamtos tyrimų centras 2013 m. teritorijoje atliko Europos Bendrijos (toliau – EB) svarbos gamtinių buveinių išsistinę inventorizaciją. Inventorizuoti du EB svarbos gamtinių buveinių tipai: 6510, Šienaujamos mezofitų pievos ir 6270, Rūšių turtingos ganyklos ir ganomos pievos. Saugomų rūšių informacinės sistemos (toliau – SRIS) ir kitose duomenų bazėse nėra informacijos apie saugomas rūšis teritorijoje.

10. Laukinės gyvūnijos ypatybės. Pagal SRIS duomenis, teritorijoje aptikta tik viena saugoma paukščių rūšis – švygžda (*Porzana porzana*), įtraukta į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 13 d. įsakymu Nr. 504 „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašo patvirtinimo“, bei į 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL 2010 L 20, p. 7) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013 m. gegužės 13 d. Tarybos direktyva 2013/17/ES (OL 2013 L 158, p. 193), I priedą.

11. Teritorija yra dalis pievų ir pelkėtų Dysnos upės slėnio dalis, turinti didelį potencialą didžiosios kuolingos plitimui. Po tvarkymo darbų bus atkurtos didžiosios kuolingos veisimuisi ir maitinimuisi tinkamos atviros buveinės.

Žemės ir gamtos išteklių nuosavybė ir naudojimas teritorijoje

12. Esamos žemėvaldos. Visa teritorijoje esanti žemė privačios nuosavybės teise priklauso trims fiziniams asmenims (3 sklypai).

13. Žemės ūkio veikla teritorijoje. Trečdalyje teritorijos šienaujama ir ekstensyviai ganomi gyvuliai vakariniame pakraštyje.

14. Miško ištekliai ir ūkininkavimas teritorijos miškuose. Teritorija nepriskirta miško ūkio paskirties žemei.

15. Rekreacinė veikla. Teritorija nenaudojama rekreacinei veiklai.

16. Medžioklė ir žvejyba. Medžioklė ir žvejyba teritorijoje nevykdoma.

17. Kiti vandens telkinių naudojimo būdai. Vandens telkiniai teritorijoje nenaudojami. Buvęs sausinimo kanalas renatūralizuojasi.

18. Naudingųjų iškasenų gavyba teritorijoje nevykdoma.

19. Kita gamtos išteklių naudojimo veikla teritorijoje nevykdoma.

Teritorijos socialiniai ir ekonominiai aspektai

20. Šiuo metu teritorija mažai svarbi socialiniu ir ekonominiu požiūriu. Trečdalyje teritorijos ūkininkai deklaruoja šienaujamas pievas. Dalyje teritorijos ekstensyviai ganomi gyvuliai.

II SKYRIUS VEIKSMŲ PLANO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

21. Veiksmų plano tikslas – teritorijoje atkurti ir išlaikyti palankią Dysnos upės slėnio pievų buveinės būklę, tinkančią ilgalaikiam didžiosios kuolingos veisimuisi ir maitinimuisi.

22. Veiksmų plano uždavinys – biotechninėmis priemonėmis atkurti ir išsaugoti didžiajai kuolingai tinkamų buveinių būklę.

III SKYRIUS VEIKSMŲ PLANO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo planas

23. Veiksmų plano tikslui pasiekti parengtas Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo planas pateiktas 1 lentelėje, lėšų poreikio analizė kiekvienai priemonei įgyvendinti pateikta 2 priede.

1 lentelė. Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo planas.

Uždavinys	Priemonė	Atsakingas subjektas	Įgyvendinimo terminas ir periodiškumas	Tvarkymo ploto Nr.	Bendras lėšų poreikis, Eur su PVM	Galimi finansavimo šaltiniai
Biotechninėmis priemonėmis atkurti ir išsaugoti didžiajai kuolingai tinkamų buveinių būklę	1.1. iškirsti krūmus bei medžius ir juos pašalinti	Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo*	2021 m. rugpjūčio – 2022 m. kovo mėn.	Nr. 1–5	51782,70	Europos Sąjungos fondų lėšos
	1.2. išpjauti atžalas ir aukštą žolinę augaliją	Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo	2022 m. rugpjūčio – spalio mėn.	Nr. 1–5	18410,77	Europos Sąjungos fondų lėšos

* Čia ir toliau tekste viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo – fizinis ar juridinis asmuo, kitos organizacijos ir jų padaliniai ar tokių asmenų grupė.

24. Veiksmų plano priemonių aprašymas (prieš pradėdant vykdyti Veiksmų plano priemones, žemės sklypo, kurio teritorijoje bus vykdoma Veiksmų plano priemonė, savininkas, valdytojas ir naudotojas turi būti informuotas apie konkrečios priemonės įgyvendinimą). Įgyvendinant Veiksmų plano priemones turi dalyvauti ekspertas, turintis patirties tilvikinių paukščių būrio tyrimų srityje. Eksperto kvalifikacija turi būti patvirtinta darbo patirtimi ir (ar) ataskaitomis ir pan. Ekspertas turi dalyvauti teritorijoje parenkant bei pažymint Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo tikslas vietas, prižiūrėti, kad darbai būtų vykdomi tinkamu laiku, pagal Veiksmų planą. Esant poreikiui, ekspertas taip pat konsultuoja tvarkymo darbų vykdytojus. Priemonę įgyvendinantys darbininkai turi turėti patirties pelkių tvarkymo darbuose – turi būti tvarkę ne mažiau kaip 30 ha:

24.1. iškirsti krūmus bei medžius ir juos pašalinti. Nustojus šienauti, teritorija pamažu apauga sumedėjusia augalija. Norint atkurti didžiajai kuolingai tinkamas pievas, būtina iškirsti sumedėjusią augaliją pirmaisiais Veiksmų plano įgyvendinimo metais. Priemonė įgyvendinama vieną kartą, esant sausesniam periodui arba esant įšalui, nuo 2021 m. rugpjūčio mėn. iki 2022 m. kovo mėn. tvarkymo plotuose Nr. 1, Nr. 2, Nr. 3, Nr. 4 ir Nr. 5. Tai visos sumedėjusios augalijos, sužėlusiu krūmynų (daugiausiai karklų) ir tarp jų augančių pavienių medžių ar jų grupių (daugiausiai menkaverčių), nupjovimas. Planuojant darbų apimtį, būtina įvertinti, kad dauguma karklų krūmų yra daugiau nei 10 metų amžiaus, todėl yra pakankamai sutankėję ir jiems kirsti reikalingi motoriniai pjūklai, su

krūmapjovėmis galima kirsti tik pakraščiais želiančius naujus, jaunus krūmus, kurių santykinai nedaug. Numatomas susidarysiantis nukirstos sumedėjusios biomasės kiekis – 90 m³. Nukirsta sumedėjusi augalija iš teritorijos turi būti surinkta ir pašalinta rankiniu ir/arba mechanizuotu būdu, naudojant lengvą (iki 3 t), vikšrinę, specialiai darbui šlapžemėse pritaikytą ir jų paviršiaus nepažeidžiančią techniką. Atsižvelgiant į teritorijos ypatumus (hidrologines sąlygas), nukirsta augalija iš atskirų tvarkymo plotų dalių gali būti surenkama ir iki technikos, kuri ją išveš, sunešama tik rankomis;

24.2. išpjauti atžalas ir aukštą žolinę augaliją. Šią priemonę sudaro nukirstos sumedėjusios augalijos atžalų, susidariusių po Veiksmų plano priemonės Nr. Nr. 1.1 įgyvendinimo, bei kartu (greta) želiančios aukštosios žolinės augalijos išpjovimas. Šiuo atveju atžalos ir aukštoji žolinė augalija turi būti pjaunama rankiniu būdu ir/arba mechanizuotai, jei leidžia hidrologinės sąlygos. Priemonė įgyvendinama tvarkymo plotuose Nr. 1, Nr. 2, Nr. 3, Nr. 4 ir Nr. 5 2022 m. rugpjūčio–spalio mėn. Susmulkintos atžalos ir žolė išbarstoma vietoje. Numatomas susidarysiantis biomasės kiekis po priemonės įgyvendinimo – 80 t.

Veiksmų plano priemonių lokalizacija

25. Teritorija suskirstyta į 5 tvarkymo plotus, kurie yra žemės ūkio paskirties naudmenose ir apima Dysnos upės krūmais ir pavieniais medžiais apaugusių pievų plotą. Visi tvarkymo plotai technika lengvai pasiekiami, priklausomai nuo hidrologinių sąlygų tvarkymo plotų atskirose dalyse gali telkšoti seklius vanduo, ypač po pavasarinio polaidžio, apsunkinantis technikos naudojimą (Veiksmų plano priemonių lokalizacijos brėžinys pateiktas 1 priede). Informacija apie tvarkymo plotuose esančias nacionaliniu ir tarptautiniu mastu saugomas rūšis ir buveines pateikiama Veiksmu plano 9 ir 10 punktuose:

25.1. tvarkymo plotas Nr. 1 užima 3,62 ha fiziniam asmeniui priklausančioje žemėje (sklypo kadastrinis Nr. 4570/0001:253). Tvarkymo ploto centrinio taško geografinės koordinatės: X 665728, Y 6134786 (koordinacių sistemoje LKS-94). Tvarkymo ploto padengimas krūmais – 40 proc. – vyrauja karklai.;

25.2. tvarkymo plotas Nr. 2 užima 1,78 ha fiziniam asmeniui priklausančioje žemėje (sklypo kadastrinis Nr. 4570/0001:253). Tvarkymo ploto centrinio taško geografinės koordinatės: X 665818, Y 6134994 (koordinacių sistemoje LKS-94). Tvarkymo ploto padengimas medžiai ir krūmais – 50 proc. – vyrauja neaukšti beržai ir karklai;

25.3. tvarkymo plotas Nr. 3 užima 0,36 ha fiziniam asmeniui priklausančioje žemėje (sklypo kadastrinis Nr. 4570/0001:223). Tvarkymo ploto centrinio taško geografinės koordinatės: X 665857, Y 6135071 (koordinacių sistemoje LKS-94). Tvarkymo ploto padengimas krūmais – 10 proc. – vyrauja karklai;

25.4. tvarkymo plotas Nr. 4 užima 0,22 ha fiziniam asmeniui priklausančioje žemėje (sklypo kadastrinis Nr. 4570/0001:223). Tvarkymo ploto centrinio taško geografinės koordinatės: X 665964, Y 6135062 (koordinacių sistemoje LKS-94). Tvarkymo ploto padengimas krūmais – 30 proc. – vyrauja karklai;

25.5. tvarkymo plotas Nr. 5 užima 23,89 ha fiziniam asmeniui priklausančioje žemėje (sklypo kadastrinis Nr. 4570/0001:272). Tvarkymo ploto centrinio taško geografinės koordinatės: X 665964, Y 6135062 (koordinacių sistemoje LKS-94). Tvarkymo ploto padengimas krūmais ir pavieniais medžiais – 60 proc. – vyrauja karklai, taip pat auga pavieniai alksniai ir beržai.

IV SKYRIUS

VEIKSMŲ PLANO PRIEMONES ĮGYVENDINANTYS SUBJEKTAI IR JŲ FUNKCIJOS

26. Veiksmų plano priemonės įgyvendina viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo pagal Veiksmų planą ir viešųjų pirkimų sutartį dėl Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo.

V SKYRIUS

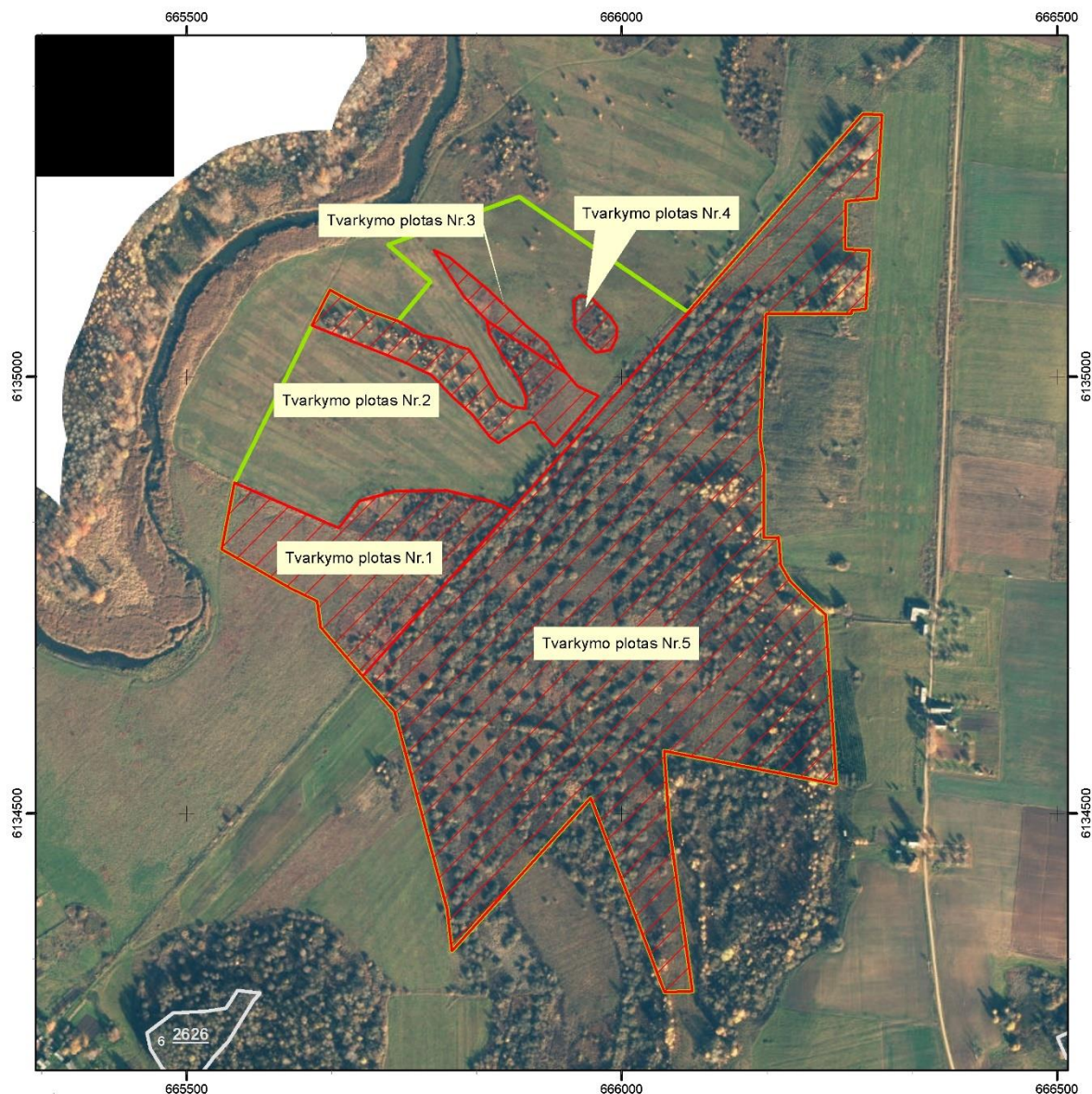
VEIKSMŲ PLANO TIKSLINIMAS IR PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA

27. Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo metu, atsižvelgdamas į numatytų priemonių įgyvendinimo kliūtis, atsiradusius naujus veiksnius ir grėsmes, teikia pasiūlymus dėl Veiksmų plano priemonių tikslinimo Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos (toliau – VSTT). VSTT sprendžia klausimą dėl Veiksmų plano priemonių pakeitimo.

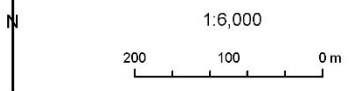
Ne vėliau kaip per 1 mėnesį po kiekvienos Veiksmų plano priemonės įgyvendinimo termino pabaigos viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo teikia priemonės įgyvendinimo ataskaitą VSTT. Remdamasi šiomis ataskaitomis ir, esant reikalui, faktiniais priemonių vykdymo patikrinimais, VSTT organizuoja Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo stebėseną.

Dysnos upės slėnio pievų ties Tverečiumi
didžiosios kuolingos (*Numenius arquata*)
apsaugos 2021–2023 m. veiksmų plano
1 priedas

VEIKSMŲ PLANO PRIEMONIŲ LOKALIZACIJOS BRĖŽINYS

Dysnos pievos ties Tverečiumi

- Legenda**
- Tvarkymo plotai
 - Teritorijos riba
 - Miško kvartalas
 - Miško sklypai

Lietuvos koordinacių sistema 1994 (LKS94)
 © GTC Botanikos institutas, 2016-2017
 ORT10LT © Nacionalinė žemės tarnyba prie ŽŪM, 2012-2015
 © HNIT-BALTIC; GDR10LT © Nacionalinė žemės tarnyba prie ŽŪM,
 © Valstybinė miškų tarnyba, 2016-2017
 Sudarė: D. Augutis, Floros ir geobotanikos laboratorija, GTC Botanikos institutas